

THE LITHUANIAN DAILY LAISVĖ

Published by Lithuanian Co-operative Publishing Society, Inc. Every day, except Sunday, at 455 Grand St., Brooklyn, N. Y. Telephone Stagg 8878.

Yearly subscription rates in U. S. \$7.00; foreign countries - \$9.00.

Entered as second class matter March 11, 1914, at the Post Office at Brooklyn, N. Y., under act of March 3, 1879.

LAIKRASČIŲ IR GYVENIMO APŽVALGA

NĖRA IŠEITIS

Žinios keistos, tankiai net fantastiškos, tankiai prieštaraujančios viena kitai plaukia iš Lietuvos.

Su Želigovskiu, matomai, įvyko savotiška "taika". Kauno darbininkų spauda aiškina tą faktą tuomi, jog lenkų ir lietuvių ponai taikosi todėl, kad jie tariasi sudaryti bendrą frontą prieš bolševikus. Apskritai imant, tai yra teisinga išvada, bet šiame momente ta išvada gali būti ir klaidinga.

Kauno "Lietuva", "Laisvė" ir kunigo Tumo "Tauta" visuomet šaukdavo: "francūzai mūsų priešai, bet mes turime ir draugų. Anglai ir italai stoji už mus."

Tas atsisakymas pripažinti Lietuvą įgija stačiai demonstracijos charakterį, kuomet prisimini, kad Estonią ir Latviją nutarta pripažinti.

Suomi mes galime atkreipti darbininkų visuomenės akį ir į tūlą naujieną. Sako, Anglijos agentai jau derasi su Želigovskiu dėl koncesijų Vilniaus ir Gardino gubernijose.

Teisybė, vadinasi, buvo susipratusių Lietuvos darbininkų, kuomet jie kreipė savo žvilgsnį į Maskvą, o ne į Londoną ir Paryžių. Gyvenimo logika mums žeria argumentų kupiną rieškėm. Mūsų rusiškoji orientacija laimi "visu frontu".

Kalbant apie padėtį šalies viduje, vienas dalykas puola domėn. Darbininkų judėjimas Lietuvoje auga. Unijos stiprėja, o jų stiprėjimas reiškia puolimą įtakos ponų menševikų, besirausiančių steigiamojo seimo kanceliarijose.

Naturalis ir visiškai normalis augimas revoliucinių tendencijų Lietuvos darbininkuose ir yra tuo haubu, kuris išveda iš lygsvaros Kauno ponybę ir verčia jos fantaziją zovada skristi į dinamitinių suokalbų srytį.

Lietuvos darbininkų keltas, tuo būdu, yra aiškus, nors, žinoma, tai yra orškėčių kelias. Bet kaip su Kauno buržuazija? Ją muša lenkai ir francūzai, ją ignoruoja anglai, į ją žiūrėdama, pečius trauko buržuazinė Latvija, ją muša Želigovskis...

"DRAUGAS" IR "NAUJIENOS".

Rodosi, sulyginti "Draugą" su "Naujienomis" lyg ir negalima būtų. "Draugas" — kunigų leidžiamas ir stovi ant sargybos katalikų reikalų; "Naujienos" — socialistų leidžiamos ir, kaip tokioms, turėtų eiti skirtingais keliais.

Bet štai adatos darbininkų streiko klausime irgi tuodu dienraščių susitaiko. Kaip "Naujienos", taip ir "Draugas" pasmerkia tuos lietuvius kriaučius, kurie nesutinka su savo unijos lyderių politika — nepasitiki unijos viršininkams.

Tautininkai, kurie varosi už Klaipėdos krašto prijungimą prie Didž. Lietuvos, turi įsteigę savo "Tarybą", kuri leidžia "Tarybos Žinias" vokiečių ir lietuvių kalbomis.

BOLŠEVIKAI TURI LYGIĄ GALĘ SU DIEVU.

Savo laiku vienas rusų kunigų Maskvoje laike diskusijų pasakė, kad kiekviena valdžia yra nuo dievo ir bolševikų valdžia nuo dievo suteikta žmonėms už nuodėmes.

Neturime pamiršti, kad bolševikai Rusijoje amžinai negyvuos. Jiems griuvus Lietuva turės susilaukti naujų juodų valandų. Bet kol tas įvyks, gal Dievas leis Lietuvai padaryti bendrojo apsigynimo ryšių su kitomis valstybėmis.

Vadinasi, pakol bolševikų valdžia gyvuoja, tai Lietuva gali ir be dievo pagalbos apsisaugoti nuo lenkų pavojaus, bet pakriukus bolševikų valdžiai, priešais šauktis prie dievo pagalbos, nes tuomet Lietuva susilauks naujų juodų dienų. Mes turime

pasakyti, kad "Draugas" teisybė kalba. Tik tiek mums nesuprantama, kodėl "Draugas" atvirkai bijosi pasakyti, kad dabartiniame momente Lietuvos išganymas — Rusijos bolševikų valdžia. Kodel jis neprotestuoja prieš dabartinės Lietuvos valdžios veikimą, kuri taikosi su savo neprieteliais lenkais?

PRŪSŲ LIETUVOS SPAUDA.

Prijungimui Klaipėdos krašto prie Didžiosios Lietuvos teptitairai tik Klaipėdoje einas "Prūsų Lietuvių Balsas" ir Tilžės "Rytojus".

Be šių dviejų laikraščių Pr. Lietuvoje eina dar "Naujoji Lietuviška Ceitunga" ir "Keleivis" (Tilžėje), "Lietuviška Ceitunga" (Klaipėdoje). Seniau Šilokarčiamejoje ejo "Konservatyvų Draugystės Laiškas", bet apie jį pastaruoju laiku nieko neteko girdėti.

Klaipėdoje eina socialpatriotinis "Volkstimme". Ji — saki irgi nepritaria prijungimui Klaip. krašto prie Didž. Lietuvos. Tokios pat pozicijos laikosi ir konservatyvis "Damfboot".

Klaipėdoje eina socialpatriotinis "Volkstimme". Ji — saki irgi nepritaria prijungimui Klaip. krašto prie Didž. Lietuvos. Tokios pat pozicijos laikosi ir konservatyvis "Damfboot".

CH. RECHTAS ATSTOVAUS TARYBŲ VALDŽIOS REIKALUS.

Tarybų valdžios atstovas drg. L. Martensas, apleidamas šią šalį, įgaliavo advokatą Ch. Rechta, kurio raštinė randasi po N110 W. 40th St., New Yorke, N.Y., atstovauti Tarybų valdžios reikalus ir ginti Tarybų Rusijos piliečių, esančių šioje šalyje, reikalus.

"Apleisdamas šią šalį, norėčiau sutvarkyti savo reikalus ir duoti jums tuos instrukcijas, kurias

turėsite išpildyti laike mano nebuvimo šioje šalyje arba iki gausite kitas instrukcijas nuo Tarybų valdžios užsieniui reikalų komisariatui.

"1) Jūs esat įgaliotas veikti kaip mano asmeninis advokatas ir vesti visus tuos mano reikalus, kurie bus reikalingi.

"2) Jūs esat įgaliotas, jeigu pasirodys būtinas reikalas, ir jeigu jūs gausite instrukcijų iš Maskvos nuo užsieniui reikalų komisariatui, priimtinai nėti dokumentus ir visur veikti kaip advokatas, atstovaujantis Rusijos Socialistinę Federatyvę Tarybų Respubliką.

"3) Jūs esate įgaliotas atstovauti ir ginti visų Tarybų Rusijos piliečių reikalus, kurie tą yra užsitarnavę, jeigu jie pas jus kreipsis, tomis instrukcijomis, kurias gausite iš Maskvos.

"Šitas dokumentas yra pakankamu jums įgaliavimu del visų pažymėtų dalykų."

Po įgaliavimu pasirašo Rusijos Socialistinės Federatyvės Tarybų Respublikos atstovas, L. Martensas.

DRG. V. PETRAIČIUI REIKALINGA PAGELBA.

Savo laiku drg. V. Petraitis, pastaruoju laiku gyvenęs Kewance, Ill., išvažiuojo Lietuvos. Paskui buvo rašyta, kad jis areštuotas. Dabar "Laisvės" redakcija turi du laiškus iš Kauno, kuriuose plačiai aprašoma apie drg. V. Petraiči. Pasirodo, kad drg. Petraitis, nuvažiavęs Lietuvos, bandė parašyti savo įspūdžius. Jo laiškas, adresuotas V. Paukščiui, pakliuvo į Lietuvos žandarų rankas ir jis likosi suareštuotas.

Antru sykiu darant pas Petraiči kratą, daugiau nieko nerado, kaip tik laišką iš Amerikos ir iškarpa iš "Laisvės", vienok Lietuvos "demokratinei" valdžiai užteko ir to, kad išgabenti į nelaisvės logerį.

Laiškuose rašoma, kad Petraitis ir kiti nelaisvėi randaši labai kritingame padėjime. Juos ten maitina labai prastai, drabužiai menki, valdžios agentai elgiasi neapsakomai žiauriai, už mažaijių prasikaltimą smarkiai baudžia.

Draugas Petraitis per ypatą, atsuntusių laiškus, kreipiasi pas savo draugus, prašydamas materialės pagalbos sau ir kitiems nelaisviams. Pagelba prašo siųsti tokiu adresu: V. Petraiči 17 Vokiečių gatvė, miestelis Jurbarkas, Raseinių Apskr., Kauno rėd.

Galimas daktas, kad nelaisvės logeryje randasi ir daugiau amerikiečių lietuvių, kurie išvažiuojo iš Amerikos, vienok gautuose laiškuose nieko apie tai nemini-

nima, tik pasakoma, kad daug randasi ir visi vargingai gyvena.

TIKYBA IR KOMUNIZMAS

(Tęsa)

Mokyklos atskyrimas nuo bažnyčios.

Tikybės propagandos susivienijimas su mokslo mokyklose yra antru galingu įrankiu dvasiškijos rankose, idant sustiprinti bažnyčios viešpatavimą ir jos įtaką miniose. Į kunigų rankas čionai atiduoda būsimą žmoniją, jos jaunimą. Prie carizmo palaikymas tikėjimo fanatizmo, bukaprotystės tamsos buvo svarbiu valstybiniu darbu.

Del mokyklos ir bažnyčios susiziedavimo, jaunimas nuo pat jauniausių dienų atsiduria tokiaime padėjime, kad visai negali išdirbti sau bent kokią vienodą pasauliožvalgą. Apie tą pat klausimą (pavyzdžiui, apie žemės pavėjimą) tikyba ir mokslas duoda įvairius atsakymus, ir jautrus moksleivio protas lieka karo lauku tarp tikros pažinties ir stačių tamsos apaštalių išmislų.

Daugelyj šalių jaunimas auklėjasi ne vien esančiam režimui atsidavimo dvasioj, bet ne retai atsidavimo dvasioj jau nuverstam patvaldiškai — bažnytiniai — bajoriu- nam surėdymui, kaip antai Francijojej tokia propaganda yra kontr-revoliucinė net iš buržuazinės valstybės atžvilgio.

Buržuazijos liberalizmas irgi statė savo programose mokyklos atskyrimo nuo bažnyčios reikalavimą. Jis kovojo del tikybės mokslo pamainymo mokyklose buržuazinės doros išguldymų ir del uždengimo mokyklų, organizuotų tikėjimo bendruomenėmis ir vienulynais. Bet niekur ši kova nebuvo davesta iki galui. Pavyzdys — Francija, kur visoš buržuazinės ministerijos per 20 metų iškilmingai prižadėdavo paleisti visas kongregacijas (tikėjimiskias katalikų draugijas), konfiskuoti jų kapitalus, uždrausti joms mokinimą mokyklose, o baigdavo susitaikinimu ir kompromisu su katalikų dvasiškija. Aiškų pavyzdį panašaus susitaikinimo buržuazijos su bažnyčia davė neseniai Klemenso, buvusias savo laiku aršus bažnyčios priešas, pabaigęs šauksmų užmiršti neapykantą. Jis dabar pats dalino katalikų dvasiškijai ordenus už patriotizmą Kovai del kitų šalių naudojimo (karas su Vokietija), kovai viduj su darbininkų klesia buržuazijos valstybė ir bažnyčia jau padarė sutartį ir viena kitai padeda.

Del mokyklos ir bažnyčios susiziedavimo, jaunimas nuo pat jauniausių dienų atsiduria tokiaime padėjime, kad visai negali išdirbti sau bent kokią vienodą pasauliožvalgą. Apie tą pat klausimą (pavyzdžiui, apie žemės pavėjimą) tikyba ir mokslas duoda įvairius atsakymus, ir jautrus moksleivio protas lieka karo lauku tarp tikros pažinties ir stačių tamsos apaštalių išmislų.

Daugelis tėvų vis reikalauja, idant leista būtų mokyklos "tikybės mokslo" mokyklose norintims kaip privertinė pamoką. Su panašiais mėginimais grąžinti ateityje, komunistų partija veda griežčiausią kovą. Leisti bažnyčios tamsos mokslo pamokas mokyklose, nors ir kaip neprivalomą pamoką, — tai vis vien, kaip suteikti valstybės patarimą tikybės prietarų susitarimė. Bažnyčia gautu tuomet pilną auditoriją vaikų (renkamų mokyklų) ir syki del priešingų tikybos reikalams priklausančių vaikų (renkamų mokyklų) uždavinių), jį gautų savo reikalams priklausančių vaikų stybei buveinė ir už tai pajiegtų platinti tikybės nuodų tarp jaunimo taip pat, kaip buvo iki mokyklos atskyrimo nuo bažnyčios.

E. A. Preobraženskis (Iš "Kom. Abecėlės") (Toliaus bus)

"NAUJIENŲ" DIREKCIJOS NARIŲ PAREISKIMAS

Mes, žemiau pasirašusieji Naujienų Bendrovės direktoriai, skaitome esant reikalingai Naujienų šerinkams ir abitytojams pranešti sekamus faktus, kad tuo užbėgus už kitų įvairiems gandams ir netikėjimams pranešimams, kurių tik po "Naujienų" skiltyne (iš "Nauj." nr. 18, 1921). Štai: 1) Tiesa, kad "indianizmas" reikalavo K. Jamontas ir S. Darguzis. Bet taip jau žina, kad visa tai padaryta tik tam, kad apgynus "Naujienų" Bendrovę. Mes, žemiau pasirašusieji, remsimė tą bylą ir...

